

Bijdrage van **Guy Gilijs** , met dank aan Karel Haustraete

In navolging van de anatomische ontleding die vanaf de 12^e en 13^e eeuw plaatsvonden aan de universiteiten van Padua en Bologna in ruimtes die daartoe later speciaal ingericht werden als anatomische amfiteaters, respectievelijk in 1594 en 1595, volgden buiten Italië de universiteiten van Leiden (1597), Uppsala (1662) en Parijs (1694) dit voorbeeld. De universiteit van Leuven volgde pas veel later (1744), omdat het geneeskundig onderwijs erg theoretisch was en de wetenschappelijke kennis eerder beperkt, gezien het dogmatisch karakter van het Artesonderwijs dat de studenten niettemin een wetenschappelijke basis moest meegeven.

De woelige ontstaansgeschiedenis van de Leuvense universiteit sinds 1425, heeft tevens grote invloed gehad op het uitblijven van de bouw van een specifiek anatomisch theater.

Sinds 1660 was de noodzaak van een echte snijzaal reeds duidelijk geworden. De universiteit klaagde bij de koning van Spanje over de massale uittocht van studenten naar Bologna, Padua, Parijs, Keulen en Leiden. Leuven moest het stellen met een klein kamertje in de Lakenhalle langs de Naamsestraat. Het transport van de lijken van geëxecuteerden, door de stad ter beschikking gesteld, verliep gewoon over de straat. De koning gaf toelating voor de bouw van een amfitheater, maar die plannen werden nooit uitgevoerd. Twintig jaar later (in 1680) werd op de eerste verdieping van de nieuwe bijbouw van de Lakenhalle een grotere zaal ingericht voor anatomische dissecties.

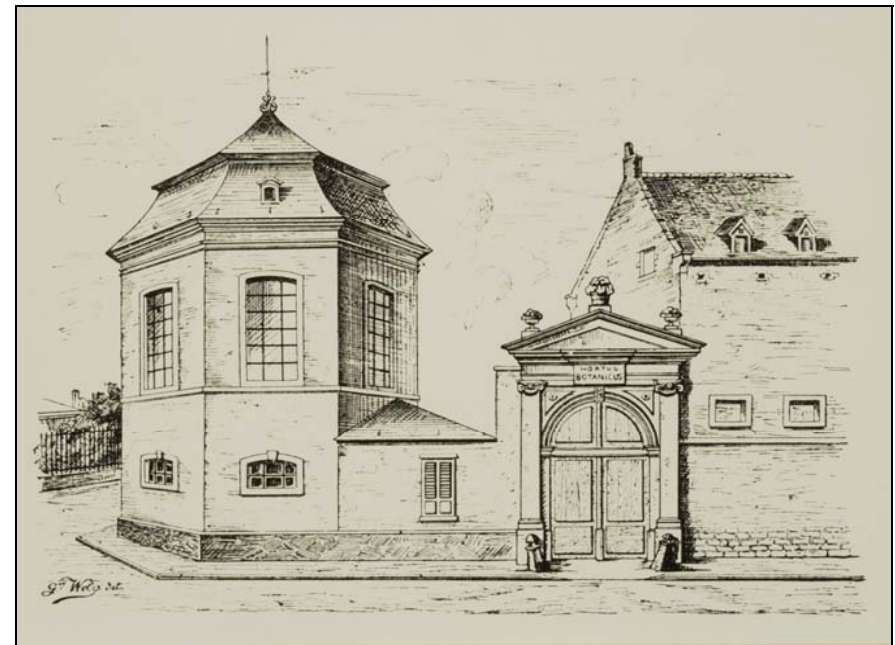
In de 18^e eeuw dook dan de figuur op van professor Joseph-Henri Rega (1690-1754). Deze eminente geleerde aan de faculteit geneeskunde had een vernietiging van de universiteit door de Fransen kunnen verhinderen. Van Gouverneur Karel van Lotharingen had hij in 1721 de toelating gekregen om een anatomisch amfitheater te voorzien in een nieuw te bouwen bibliotheek aan de achterzijde van de Lakenhalle. Ook dit plan werd nooit uitgevoerd. De accommodatie van Leuven liep nu mijlenver achter op de vele universiteiten in het buitenland.

Op initiatief van Rega werd in 1738 door de universiteit (niet door de medische faculteit) een terrein aangekocht voor de aanleg van een botanische tuin, even buiten de eerste stadswal en slechts bebouwd door een grote woning, het genaamde Van Ophemhuis. Even later bracht Rega het octrooi van 1660 betreffende de bouw van een anatomisch theater opnieuw in herinnering bij de Oostenrijkse overheid. Hij was bereid zélf 18000 gulden uit eigen zak te betalen voor de bouw. De centrale regering steunde het voorstel.

De medische faculteit kreeg in 1743 de toelating een gebouw neer te zetten in een uithoek langs de straatkant.

De constructie van het achthoekig gebouw werd in 1744 voltrokken op de linkerhoek van de Plantentuin naar de plannen van architect J.A. Hustin. (hoek Kapucijnenvoer en Minderbroedersstraat), De muren werden opgetrokken in een typische combinatie van baksteen en zandsteen. De gevels waren naar alle waarschijnlijkheid afgewerkt met een rode pleister met schijnvoegen.

In de binnenbekleding heeft architect Hustin zich volledig kunnen uitleven in een rijke en weelderige muurbekleding (Rocaillekunst), zoals Rega het had gewenst.

De vreugde was van korte duur, want in 1745 kwam Leuven weer in handen van de Fransen. Dankzij zijn connecties met het Franse hof kon Rega een bombardement van Leuven verhinderen: de kruidtuin en het amfitheater bleven gespaard. Drie jaar later kwamen de Nederlanden weer onder Oostenrijks Bewind (1748) en de centrale regering nam maatregelen die gunstig waren voor de universiteit, doch, toen Jozef II zijn moeder Maria-Theresia opvolgde werd de autonomie van de universiteit van tafel geveegd en werd de universiteit naar Brussel overgebracht. Intussen bleef het amfitheater gesloten. Dankzij de Brabantse Omwenteling werd de universiteit weer geopend in Leuven in 1790.